

# Bakgrund

## 1 En beskrivning av Östersund

Östersunds kommun ligger i Jämtlands län och centralorten Östersund är också residensstad i länet. Kommunen är Norrlands sjätte största kommun vad gäller folkmängd. Kommunen gränsar till sex av länets sju övriga kommuner: Åre, Krokom, Strömsund, Ragunda, Bräcke och Berg. Kommunen genomkorsas i nord-sydlig riktning av E45 och i öst-västlig riktning av E14. Öst-västlig riktning har även Mittbanan som går mellan Sundsvall och Storlien och vidare till Trondheim i Norge via Meråkerbanan. Inlandsbanan skär genom kommunen i nord-sydlig riktning. Åre Östersund Airport ligger på Frösön ca 10 km från stadskärnan.

Befolkningen i kommunen har ökat något under hela 1900-talet. Under 2000-talet har ökningen varit mer märkbar. År 2000 var antalet invånare 58 250 och år 2014 passerades 60 000. Den första januari 2017 hade kommunen 62 601 invånare.

Ganska precis hälften av kommunens invånare bor i en- och tvåfamiljshus och hälften bor i lägenhet. Antalet lägenheter är nästan dubbelt så många som antalet en- och tvåfamiljshus (21 811 lägenheter och 11 710 en- och tvåfamiljshus).

Kommunen har inga tunga industrier utan är mer en förvaltnings-, handels- och utbildningsstad. De näringsgrenar som har flest anställda är vård och omsorg, handel och kommunikation samt finansiell verksamhet, media och företagstjänster.

Mittuniversitetet med sina cirka 6 000 studenter sätter sin prägel på staden. Staden hyser också många gymnasieungdomar som kommer från den omkringliggande landsbygden.

## 2 Avfallsorganisationen i Östersunds kommun

För hämtning, transport och omhändertagande av hushållsavfall ansvarar Utförarstyrelsen och sköts av Teknisk förvaltning, Avfall Återvinning. Förpackningsinsamlingens lokala entreprenör ansvarar för insamling och borttransport av förpackningar av glas, metall, plast och papper samt tidningar. Flera olika återvinningsföretag tar hand om verksamhetsavfall från företagen. Huvuddelen av avfallet tas omhand på kommunens avfallsanläggning på Gräfsåsen. Gräfsåsens avfallsanläggningen sköts av Teknisk förvaltning, Avfall Återvinning.

Tillsynen över all avfallsverksamhet sköter Miljö- och samhällsnämnden genom Miljö och Hälsa. De kontrollerar att lagstiftningen följs vad gäller insamling, transport och behandling samt tolkar kommunens regler för insamling och transport.

### 3 Lagstiftning och nationella riktlinjer

Hur en lokal plan för avfallsförebyggande och hållbar avfallshantering ska utformas framgår av Naturvårdsverkets föreskrift NSF 2017:2. Planen ska utgå ifrån miljölagstiftningen och de nationella riktlinjerna.

**Avfallstrappan** (avfallshierarkin) är, från och med juli 2016, inskriven i Miljöbalken. Avfallstrappan gäller alla länder i EU och innebär att samhället ska sträva mot att återvinna material, återbruka saker och att allra helst förebygga att avfall uppstår. Avfallstrappans prioriteringsordning är:

- förebyggande av avfall
- återbruk
- materialåtervinning
- energiåtervinning
- bortskaffande; till exempel deponering

**De nationella miljömålen** innehåller ett generationsmål, sexton miljö kvalitetsmål och tjugofyra etappmål.

Riksdagen definierar generationsmålet så här:

” Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.”

Miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till. Det finns även preciseringar av miljö kvalitetsmålen. Preciseringarna förtydligar målen och används i det löpande uppföljningsarbetet av målen. Avfall är en del av miljö kvalitetsmålet ”God bebyggd miljö” men berör också målen ”Begränsad klimatpåverkan” och ”Giftfri miljö”. Etappmålen är steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljö kvalitetsmål. De visar vad Sverige kan göra och tydliggör var insatser bör sättas in. Etappmålen anger inte önskade tillstånd för miljön, utan de läggs fast i miljö kvalitetsmålen med preciseringar. Regeringen har fastställt två etappmål för att öka resurshushållningen på avfallsområdet:

- Ökad resurshushållning i livsmedelskedjan  
Insatser ska vidtas så att senast år 2018 sorteras minst 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger ut och behandlas biologiskt så att växtnäring tas tillvara, och minst 40 procent av matavfallet behandlas så att även energi tas tillvara.
- Ökad resurshushållning i byggsektorn  
Insatser ska vidtas så att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall är minst 70 viktprocent senast år 2020.

**Den nationella avfallsplanen 2012 - 2017** innehåller mål och åtgärder för fem prioriterade områden. Planen innehåller också exempel på vad vi behöver göra för att nå ett mer resurseffektivt samhälle med utgångspunkt från miljömålen och avfallstrappan.

De prioriterade områdena är:

- Avfall i bygg- och anläggningssektorn

- Hushållens avfall
- Resurshushållning i livsmedelskedjan
- Avfallsbehandling
- Illegal export av avfall till andra länder.

**Det avfallsförebyggande programmet** är Sveriges första program som visar vad företag, branschorganisationer, myndigheter, kommuner och landsting praktiskt kan göra för att minska avfallet. Programmet fokuserar på fyra avfallsströmmar som har stor miljöpåverkan:

- Textilier
- Mat
- Elektronik
- Bygg- och rivningsavfall

Naturvårdsverket arbetar nu fram en ny nationell avfallsplan och ett nytt avfallsförebyggande program som kommer att gälla 2019 - 2023. Beslut om ny nationell avfallsplan tas under 2019.

**Regionala mål** är de nationella målen nedbrutna på regional nivå. I åtgärdsprogrammet ”Så når vi miljömålen i Jämtlands län: Åtgärder 2017 - 2020” finns följande åtgärder som rör avfallsområdet och kommunerna:

| Åtgärd  | Beskrivning   | Förslagen aktör  |
|---|---|--|
| <b>GOD BEBYGGD MILJÖ</b>  |   |  |
| Genomföra Klimatstrategins åtgärder för hållbar kommunikation, hållbart byggande och klimatanpassning | I Jämtlands läns Klimatstrategi finns åtgärder för minskat reseberoende, minskad klimatpåverkan vid resande, mer energieffektiva transporter samt klimatanpassning.   | Länsstyrelsen, kommunerna, Regionen  |
| Ny åtgärd!<br>Förebyggande av avfall  | För att främja det avfallsförebyggande arbetet i länet genomföra en eller flera delåtgärder:<br>✓ En översyn av materialflöden samt avfallskartering genomförs i den egna verksamheten för att minska onödig resursförbrukning.<br>✓ Regional samverkan för arbetet med förebyggande av avfall stärks med fokus på mat, textilier, schaktmassor samt byggande/rivning.<br>✓ Företag, hushåll, barn och ungdomar informeras om hur uppkomsten av avfall kan förebyggas.<br>Lättillgängliga sorteringsmöjligheter, insamlingssystem samt verksamheter för återanvändning utvecklas. | Kommunerna, Regionen, statliga myndigheter, företag (producenter, handel, restauranger, hotell, bygg- och anläggning, avfallshanteringsföretag). Avfall Sverige, Mittuniversitetet, frivillig/intresseorganisationer, friskolor, fastighetsägare |
| <b>GIFTFRI MILJÖ</b>  |   |  |
| Ny åtgärd!<br>Kemikalieplan för länet   | Att undersöka förutsättningarna och verka för en gemensam kemikalieplan för länets offentliga aktörer. Med stöd av en kemikalieplan kan bland annat offentlig upphandling styras mot kemikaliesmarta produkter och livsmedel.   | Regionen, kommunerna   |

**Lokala mål** är de kommunövergripande mål som utgår ifrån kommunfullmäktiges vision om ett ekologiskt hållbart Östersund och kommunfullmäktiges långsiktiga miljömål samt kommunens miljöpolicy. Varje år analyseras aktuella miljöaspekter och utifrån dessa resultat görs en bedömning av vilka aspekter som ska prioriteras och utgöra underlag för de kommunövergripande målen. Östersunds kommun har prioriterat fyra miljöaspekter som målarbetet 2018 ska utgå från:

- Utsläpp av växthusgaser
- Förnyelsebara bränslen
- Energianvändning
- Exponering för miljö- och hälsostörande ämnen

De kommunövergripande mål som fullmäktige beslutat om inför 2018 är:

- De fossila koldioxidutsläppen ska minska med 100% till 2030
- Energiförbrukningen ska minska med 20% till 2030 jämfört med 2010
- Kommunen ska i all verksamhet sträva mot en giftfri miljö. Giftiga kemikalier i förskolor och skolor ska vara utfasade till 2020
- Av de livsmedel som kommunen köper in ska minst 50 % vara ekologiska 2020
- Kommunen skapar förutsättningar för ett Östersund som är ekologiskt hållbart

Utifrån fullmäktiges kommunövergripande mål formulerar nämnderna mål som följs upp per april, augusti och i årsredovisningen (och miljöredovisningen). Förvaltningarna planerar sedan och genomför aktiviteter som bidrar till att målen uppfylls.

Kommunens miljöplan utgörs av prioriterade miljöaspekter, miljöpolicy och fastställda mål.